

Protokoll 6/2021

fört vid Skönhetsrådets delegerade i plan- och bygglovsärenden, naturvårdsärenden samt kulturvårdsärendens sammanträde måndagen den 16 augusti 2021 kl. 13:30-15:45, möte via Skype

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Katarina Borg
Elisabet Jermsten
Anders Johnson §1
Måns Lönnroth
Helena Nilsson Lannegren
Margareta Olofsson
Martina Pereira Norrman
Laila Reppen
Henrik Nerlund Sekreterare
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Per Hansson Föredragande §1
Lotte Lehmann Föredragande §2
Nina Lindfors Föredragande §2
Christopher Berk Föredragande §3

Justerare

Datum för justering

Paragraf §§1-4

Sekreterare Monica Hector

§ 1**Aspudden 2:1, Blommensbergsvägen, förslag till
detaljplan, 2019-05858**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Aspudden 2:1, Blommensbergsvägen, förslag till detaljplan, 2019-05858. Per Hansson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2021/176

Beslut

Beslöts tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om större hänsyn till natur och topografi, samt att gestaltningen håller en hög kvalitet genom hela processen.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har utarbetat ett planförslag som syftar till att möjliggöra ca 215 bostäder längs med Blommensbergsvägen, Erik Segersälls väg och Hövdingagatan i Aspudden. I flerbostadshusens bottenvåningar planeras lokaler för centrumändamål. Förslaget syftar även till att utöka ytan invid Aspuddens skola invid Blommensbergsvägen genom att markanvändningen ändras från allmän platsmark till yta för skoländamål. Den föreslagna bebyggelsen utgörs av en blandning av flerbostadshus om fyra våningar samt stadsradhus. Gestaltningen ska hålla en hög arkitektonisk kvalitet och bygga vidare på Aspuddens karaktär.

Även om Aspudden har årsringar från hela 1900-talet utgörs området främsta karaktärsdrag av stenstadskvarteren längs Hägerstensvägen i jugendstil från 1910-talet samt 1940-talets varierade bebyggelse. Planområdet präglas av en varierad topografi med höga förkastningsbranter och däremellan ett kuperat landskap med en central dalgång. Dåtidens arkitekter har skickligt placerat in och anpassat bebyggelsen efter terrängen samt lyckats integrera naturen mellan husen.

Delegerade uppskattade den variation av olika hustyper som presenteras i förslaget. Att rama in en punkthusgrupp som den vid Sverkersgatan är ett främmande inslag men delegerade bedömde att området tål denna nytolkning. Radhus är ovanliga men välgörande inslag som kan bidra till att höja trivseln i ett område. Likaså

värdesatte delegerade de höga gestaltningsambitionerna och uppskattade de material som föreslås samt att inspirationen så tydligt hämtas från omgivande bebyggelse. Att inte detaljreglera gestaltningsfrågorna i samrådet är ett arbetssätt som kan fungera väl då planarbetet snabbare kan komma framåt. Friheten medför samtidigt ett ansvar för att ambitionerna hålls på samma höga nivå genom hela processen.

Planförslaget innebär en negativ förändring av naturmiljön inom planområdet. Anläggandet av radhusen medför sprängning av berg i dagen, schaktning samt fällning av träd. Delegerade framhöll att det synliga berget i staden har ett stort kulturhistoriskt värde och är en starkt bidragande faktor till Stockholms särprägel och identitet. Det är också en ändlig resurs och när det tagits bort kan åtgärden inte göras ogjord. Bergsformationerna borde i högre utsträckning tas tillvara och användas som en tillgång när staden utvecklas.

Stadsbyggnadskontoret bedömer i detta fall, liksom i många andra planförslag, att behovet av kollektivtrafiknära och servicenära bostäder väger tyngre än uppskattad påverkan på naturmiljön. Delegerade önskade se en mer genomarbetad analys som klargör vilka konsekvenser förslaget får för den ekologiska infrastrukturen och hur detta rimmar med stadens eget klimatarbete. Ur klimatsynpunkt behövs snarare mer träd och grönska för att klara högre temperaturer i en allt tätare stad. I översiktsplanen för Stockholm står att ”staden behöver byggas så att den klarar ett varmare klimat”. I programmet för Aspudden och Midsommarkransen som antogs 2013 står att ”särskilt på södra sidan Blommensbergsvägen ska möjligheten att bevara ekar vägas mot parkering, bebyggelsens utbredning och liknande”. Området för stadsradhusen är för övrigt inte utpekade för bebyggelse i planprogrammet. Vidare är parktillgång per invånare sådant som kan mätas, delegerade önskade således att detta redovisas i granskningsskedet. Slutligen kommenterade delegerade även det slutna kvartershörnet i delområde 1 där delegerade hellre skulle se att bebyggelsen separeras i fristående lameller för att bättre ansluta till områdets karaktär.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/176-8 Samrådsbrev
- SR 2021/176-9 Plankarta
- SR 2021/176-10 Planbeskrivning
- SR 2021/176-13 Kulturmiljöutredning Tyréns AB, 2020
- SR 2021/176-11 Naturvärdesinventering Naturcentrum AB 2021
- SR 2021/176-14 Fördjupad artinventering av fladdermöss Naturcentrum AB, 2020
- SR 2021/176-4 Trafikutredning Sweco 2021

- SR 2021/176-5 Trafikutredning (Ramböll, 2020)
- SR 2021/176-7 Skyfallsutredning Norconsult 2021
- SR 2021/176-15 Dagvattenutredning
- SR 2021/176-16 Bullerutredning (Åkerlöf Hallin Akustik, 2021)
- SR 2021/176-12 Miljöteknisk undersökning Tyréns AB 2021
- SR 2021/176-6 Tekniskt PM, Geoteknik Tyréns AB 2021
- SR 2021/176-3 Utredning av Hästallergen, lukt m.m. COWI AB och Allergena, 2021
- SR 2021/176-2 Utredning Sulfidberg Tyréns AB 2020

§ 2**Farsta 2:1, Mårbackagatan, förslag till detaljplan, 2018-02681**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Farsta 2:1, Mårbackagatan, förslag till detaljplan, 2018-02681. Lotte Lehmann, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2021/162

Beslut

Beslöts avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande utformning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för ca 78 lägenheter i flerbostadshus vid Mårbackagatan. Bostadshusen utformas enligt modellen för Stockholmshusen, dock med skillnaden att den ena längan får fem våningar istället för fyra så som byggnadstypen ursprungligen utformades. Byggnaderna placeras på vardera sidan av korsningen Mårbackagatan/Persbergsbacken. Den västra bebyggelsen består av två sammankopplade volymer i fyra våningar medan den östra delen består av fyra volymer om fem våningar som placerats så att de två flankerande byggnadskropparna fått ett något tillbakadraget läge i förhållande till de två mittersta. Byggnaderna trappas mot öster för att följa gatans lutning men ger också en lite mer varierad upplevelse av byggnaderna.

Området längs Mårbackagatan utgörs idag av naturmark med delvis mycket höga värden med berg i dagen och stora ekar, detta gäller i synnerhet planområdets östra del. I den västra delen ansåg delegerade att det föreslagna bostadshuset hamnar alldeles för nära de tre radhusen. De boende i radhusen kommer i princip att få full insyn i sina hem och trädgårdar vilket rådet uppfattade som olämpligt. Den föreslagna hushöjden på fyra våningar, i stället för fem som föreslås för den östra volymen, kommer enligt delegerades mening knappast påverka upplevelsen av intrång i närmiljön. Den väl gestaltade entrén till radhusområdet med planterade oxlar vid gatukorsningen Mårbackagatan/Persbergsbacken är även det en kvalitet som försvinner med föreliggande planförslag.

Skönhetsrådet har i tidigare projekt som rört Stockholmshusen framfört att dessa ofta fungerar bra i områden från 1930-50-tal med smalhusbebyggelse men betydligt sämre i stadsmiljöer planerade därefter. Farsta, som till mycket stor del präglas av en bebyggelse uppförd på 1960-talet, har en helt annan karaktär och enligt delegerade fungerar därför Stockholmshusen med sin mer småskaliga gestaltning och sadeltak ett mycket udda tillägg. Ett redan färdigställt projekt på Nordmarksvägen i Farsta strand, Bjurö 1 och Farsta 2:1, kan tjäna som exempel på att hustypen fungerar direkt dåligt i en bebyggd miljö präglad av helt andra arkitektoniska ideal. Konceptet för Stockholmshusen borde därför, om de ska fungera i fler miljöer, bearbetas vad gäller takform, fönster och färgsättning så att de får en gestaltning mer i samklang med den befintliga bebyggelsen som de ska komplettera.

Sammanfattningsvis ansåg delegerade att området kan gå att bebygga i den östra delen förutsatt att fotavtrycket blir mindre så att mer av naturmarken kan bevaras. Delegerade ställde sig dock negativt till byggnadsvolymen som föreslås i planområdets västra del då den kommer för nära radhusbebyggelsen samt att den väl gestaltade entrén med planterade oxlar försvinner. Slutligen ville delegerade bestämt framhålla att Stockholmshusen inte är ett alternativ i sin nuvarande form utan att de bör bearbetas för att fungera som ett bra tillskott i Farstas 60-talsmiljö.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/162-7 Samrådsbrev
- SR 2021/162-12 Planbeskrivning 2021-06-01
- SR 2021/162-11 Plankarta
- SR 2021/162-17 Antikvarisk studie och konsekvensanalys 2021-01-04
- SR 2021/162-15 Grönytefaktorsberäkning 2021-04-28
- SR 2021/162-6 Solstudie 2021-04-16
- SR 2021/162-5 Spridningsanalys Karlsviks strand 2019-07-03
- SR 2021/162-13 Naturvärdesinventering, ekologiutredning 2019-06-03
- SR 2021/162-2 Översiktlig MMU 2021-04-23
- SR 2021/162-3 Övergripande riskbeskrivning 2020-12-18
- SR 2021/162-4 Trafikbullerutredning 2021-03-24
- SR 2021/162-8 PM Sulfildberg 2021-03-29
- SR 2021/162-9 PM Pilotprojekt mobilitet 2021-04-12
- SR 2021/162-10 PM Geoteknik 2020-08-17
- SR 2021/162-14 Markteknisk undersökningsrapport 2020-08-17
- SR 2021/162-16 Dagvattenutredning 2020-08-31

§ 3**Firman 1, förslag till detaljplan, 2019-15762**

Stadsbyggnadskontoret hade begärt Skönhetsrådets yttrande över Firman 1, förslag till detaljplan, 2019-15762. Christopher Berk, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2021/175

Beslut

Beslöts avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande utformning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Föreliggande ärende syftar till att uppföra två huskroppar med upp till 100 lägenheter vid korsningen av Ångermannagatan och Multrågatan i Vällingby. Den aktuella platsen har tidigare använts som parkeringsplats, men efter Vällingby Centrums ombyggnad under tidigt 2000-tal fick området en ny sluttande höjdsättning och har därefter utgjort ett impediment. De föreslagna två L-formade byggnaderna möter det närliggande spårområdet med fem våningar och de lägre liggande befintliga bostadshusen med fyra våningar. För att minska effekten av de kraftigt påtagliga gavlarna i förslaget föreslås dessa fasas av.

Vällingby-Råcksta planerades och uppfördes som Sveriges första ABC-stad i skiftet mellan 1940- och 50-tal. Stadsdelarna invigdes med Vällingby Centrum 1954 och blev snabbt internationellt uppmärksammade för sin konsekvent genomförda planering efter bestämda principer. ABC-staden var ett materialiserat ideal av den framtid som arkitekter, sociologer och politiker tänkte sig efter kriget. I samma stadsdel, men på olika platser skulle arbetsplatser, bostäder och centrumfunktioner placeras. Trafiken separerades för ökad säkerhet och stor möda lades på goda bostadsmiljöer. De olika funktionerna manifesterades i stadsdelens silhuett genom högre byggnader runt centrum och sedan en fallande skala från flerfamiljshus i fyra våningar till radhus och småhus i periferin.

Delegerade ansåg att den aktuella platsen kan bebyggas men att tillkommande byggnader måste reda upp den märkliga miljö som skapades där under 2000-talet. Den i övrigt välplanerade stadsdelen bryts på ett olyckligt sätt upp vid planområdet. De föreslagna huskropparna lyckas inte att bringa denna välbehövliga ordning, utan bidrar ytterligare, främst genom höjder och gestaltning till en

upplevelse av skarv snarare än länk. Delegerade ansåg att fyra våningar, givet husens placering i stadsdelens fallande skala, är det maximalt acceptabla. Delegerade önskade vidare understryka att de störande gavlarna, framför allt mot Vällingby Centrum måste bearbetas kraftigt. Den föreslagna fasningen förstärker, snarare än mildrar problemet. Byggnaden närmast centrum bör vridas eller sidoförskjutas in i kvarteret så att den inte manifesterar sig i stadsbilden. För att inte återupprepa 2000-talets misstag ville delegerade inskräpa vikten av en sammanhållen planering av stadsdelen och att den kommande kulturmiljöutredningen för Vällingby kan utgöra ett gott underlag för detta.

Delegerade ansåg sammantaget att en större bearbetning av förslaget behöver göras så att såväl placering och gestaltning som volymhantering blir närmare besläktad med omgivningen.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/175-4 Samrådsbrev
- SR 2021/175-9 Planbeskrivning
- SR 2021/175-7 Plankarta
- SR 2021/175-13 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2021/175-3 Solstudie
- SR 2021/175-2 Trädinventering
- SR 2021/175-12 Buller- och vibrationsutredning
- SR 2021/175-11 Dagvattenutredning
- SR 2021/175-10 EMF-utredning
- SR 2021/175-8 Parkerings- och mobilitetsutredning
- SR 2021/175-6 PM Kartering av lågpunkter och rinnvägar
- SR 2021/175-5 Riskbedömning Ursprungsrisk

§ 4**Humlegårdsmästaren 4 och 5, förslag till detaljplan, 2020-03314**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Humlegårdsmästaren 4 och 5, förslag till detaljplan, 2020-03314. Sekreteraren redogjorde för ärendet.

SR 2021/185

Beslut

Beslöts avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget innebär att gården på Humlegårdsmästaren 4 kompletteras med ett flerbostadshus i sju våningar plus källare inklusive inredd vind. Byggnaden planeras inrymma cirka 18-20 hyresrätter. Den nya gårdsbyggnaden ansluts direkt mot gaveln på huvudbyggnadens gårdsflygel och mot det befintliga lägre gårdshuset i två våningar, även kallat Brygghuset. Detaljplanen syftar även till att göra de delar av befintliga byggnader inom Humlegårdsmästaren 4 och 5 som idag strider mot gällande detaljplaner planerliga, samt säkerställa kulturhistoriska värden i den befintliga bebyggelsen.

Planförslaget är ännu ett exempel på en ny planeringsinriktning där innerstadens bostadsgårdar återigen börjat bebyggas. Gårdshusen togs under första halvan av 1900-talet successivt bort för att ge boende i innerstaden tillgång till mer ljus och luft. Delegerade konstaterade att bebyggandet av en bostadsgård på det sätt som föreslås påverkar gårdens öppenhet och grönska negativt. Det blir mörkare, större trängsel och mindre möjligheter för de boende att nyttja gården.

Enligt planbeskrivningen överensstämmer projektet med stadens övergripande ambitioner att fortsätta stärka centrala Stockholm genom täta och attraktiva stadsdelar. Delegerade gjorde en annan tolkning och fann att förslaget är en överexploatering som bryter inte bara mot det aktuella kvarteret utan även mot den grammatik som ligger till grund för den traditionella stenstadens kvalitéer och attraktivitet. I 1874 års byggnadsstadga formulerades en princip om att inte bebygga en tomt med mer än 2/3-delar. Denna enkla regel

har bidragit till att skapa de stora kvalitéer som gör stenstaden så uppskattad och attraktiv. Den är därför en hållbar och långsiktig strategi som bör efterlevas även fortsättningsvis. Att ge befintliga byggnader planstöd fann delegerade vara en bra åtgärd som kan genomföras oberoende av det föreslagna gårdshuset.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/185-4 Samrådsbrev
- SR 2021/185-6 Plankarta
- SR 2021/185-5 Planbeskrivning
- SR 2021/185-11 Antikvarisk förundersökning 2021-03-25
- SR 2021/185-10 Antikvarisk konsekvensbeskrivning, 2021-05-05
- SR 2021/185-8 Förstudie dagsljus, befintlig byggnad, 2021-05-07
- SR 2021/185-7 Förstudie dagsljus, tillkommande byggnad
- SR 2021/185-2 Studie dagsljus och direkt solljus
- SR 2021/185-3 Solstudie, 2021-06-07
- SR 2021/185-9 Dagvattenutredning, 2021-05-07

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
MONICA,HECTOR	2021-08-20
Inga Margareta,Varg	2021-08-20
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2021-08-20